

Темченко Олександр Анатолійович
д.т.н., професор, в.о. зав. кафедри економіки та підприємництва
KEI ДВНЗ "КНЕУ",
temaa72@mail.ru

Костішин Михайло Дмитрович
студент групи ПТБД 16-1.
KEI ДВНЗ "КНЕУ",
mikomk@live.com

ОЦІНЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ, СОЦІАЛЬНОЇ ТА ЕКОЛОГІЧНОЇ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ГІРНИЧОРУДНИХ ПІДПРИЄМСТВ

ОЦЕНИВАНИЕ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ, СОЦИАЛЬНОЙ И ЭКОЛОГИЧЕСКОЙ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТИ ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ГОРНОРУДНЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ

ASSESSMENT OF THE ECONOMIC, SOCIAL AND ENVIRONMENTAL PERFORMANCE OF INNOVATIVE ACTIVITIES OF MINING ENTERPRISES

Анотація. Розглянуто теоретичне обґрунтування оцінювання ефективності інноваційної діяльності гірничорудних підприємств України в складних умовах господарювання.

Аннотация. Рассмотрено теоретическое обоснование оценивания эффективности инновационной деятельности горнорудных предприятий Украины в сложных условиях хозяйствования.

Annotation.

Theoretical justification of estimation of efficiency of innovative activities of mining enterprises of Ukraine in crisis

Сучасний рівень української економіки характеризується наявністю кризових явищ та величезною кількістю застарілих технологій та збиткових виробництв. Такий стан речей стимулює усі галузі національного господарства до пошуку якісних шляхів розвитку, одним з яких є активізація інноваційної діяльності. Згідно указу Президента України 62/2017 припиняється переміщення вантажів з ОРДЛО, на території яких базується ресурсно-сировинна база для вітчизняного гірничо-металургійного комплексу, відповідно до таких умов постає гостра об'єктивна необхідність у розробці інноваційних заходів щодо організації виробничо-господарської діяльності гірничорудних підприємств на основі ресурсної концепції.

Постановка завдання. Завданням праці є теоретичне обґрунтування оцінювання ефективності інноваційної діяльності підприємств гірничорудного комплексу.

Виклад результату дослідження. Вже звичною є ситуація, коли аналіз інноваційної діяльності відображає лише окремі характеристики глобального процесу впровадження інновацій, таких як фінансова та інвестиційна ефективність та виробничий ефект від впровадження інноваційних технологій. На жаль, дані показники не можуть дати об'єктивної та всеохоплюючої оцінки результатів та на їх основі не можна сформулювати підґрунтя для побудови перспектив підприємства. Так, наприклад, Отенко В.І. цілком слушно наголошує, що у нестабільних умовах ринкової економіки та при обмеженості ресурсів [1, С. 234] не можна опиратись лише на економічні показники. Для об'єктивної та всеохоплюючої картини потрібно додати показники з екологічної та соціальної ефективності.

Під час оцінювання інновації варто порівняти приріст її ефективності з приростом ефективності альтернативних інноваційних нововведень. Процес оцінки складається з підготовчого, технологічного та аналітичного блоку. На підготовчому етапі проводиться визначення об'єктів та суб'єктів оцінки, формування мети та створення інформаційної бази дослідження. Саме від побудови другого етапу залежить технологія оцінки, яка містить вибір принципів, критеріїв, показників та проведення розрахунків. На останньому третьому етапі отримання результатів проводиться систематизація показників, визначається їх відповідність поставленій меті та завданням з урахуванням особливостей об'єкта оцінки, а також формуються висновки з проведеної оцінки кожного критерію та загальної ефективності. Третя складова – це вихідні результати. Вони формуються на основі показників ефективності та складають комплексну характеристику параметрів діяльності, що досягаються за рахунок низки ефектів від проведення інноваційної діяльності. Важливу особливість комплексного аналізу як функції управління виконує системний підхід. [4, С. 221].

Основною проблемою при формуванні системи інноваційного розвитку гірничорудного підприємства є постановка чітких і вимірних цілей відразу в трьох аспектах: економіка, екологія, соціальне середовище. Стратегія в області інноваційного розвитку має специфічні особливості і певні складнощі постановки. Якщо результатом реалізації виробничих цілей є підвищення вартості активів і отримання прибутку підприємства, то для стратегічної програми інноваційного розвитку першочергове завдання — досягнення цілей за трьома пріоритетними напрямками: соціальним, екологічним і економічним аспектам. При цьому результат від соціальних і екологічних напрямків діяльності зазвичай характеризується відкладеним у часі ефектом і складністю здійснення оцінки.

У відповідності зі стандартом організації «Глобальна ініціатива зі звітності» (GRIG4, травень 2013 року) щодо звітності в області сталого розвитку суттєві аспекти визначаються як аспекти, що відображають істотний економічний, екологічний та соціальний вплив організації або надають істотний вплив на оцінки і рішення зацікавлених сторін [2, С. 172]. Визначення того, чи є аспект істотним, вимагає проведення якісного аналізу, кількісної оцінки та всебічного обговорення на підприємстві. Як відомо, звіт зі сталого розвитку — це звіт, що розкриває інформацію про діяльність організації в економічній, екологічній і соціальній області, а також у галузі управління. Переважна більшість сучасних компаній і підприємств прагнуть створити стійку організаційну діяльність, налагодити процес ведення звіту, поставити цілі у галузі сталого розвитку і позитивно впливати на зміни у виробництві. Звіт зі сталого розвитку є основною платформою для відображення позитивних і негативних сторін організаційної діяльності, а також для збору інформації, яка може впливати на політику компанії, стратегію та операції на постійній основі. Виходячи з цього, показники оцінки інноваційного розвитку гірничорудного підприємства повинні бути пов'язані з наявною стратегією та його основними технологічними операціями. Саме тому бажано відбирати такі показники, на які керівництво підприємства може впливати відповідними управлінськими рішеннями, а склад показників по кожному напрямку повинен охоплювати всі істотні сторони виробничо-господарської діяльності [3, С. 587].

Висновок. Методологія оцінки ефективності інноваційної діяльності гірничорудного підприємства, оцінка його результативності повинна проводитись системно та комплексно на основі аналізу за трьома основними аспектами: економічним, соціальним та екологічним. Нехтування одного з аспектів призведе до того, що керівництво компанії не зможе дати об'єктивної та всеохоплюючої оцінки результатів, та на їх основі не зможе сформулювати підґрунтя для забезпечення інноваційного розвитку вітчизняних гірничорудних підприємств в умовах економічної нестабільності.

Література

1. *Отенко В. І.* Формування аналітичного інструментарію оцінки ефективності діяльності підприємства / В. І. Отенко. // Бізнес Інформ. – 2013. – С. 232–237.
2. Развитие интегрированной системы учета и отчетности: методология и практика. Монография. Под общей редакцией доктора экономических наук, профессора Каморджановой Н. А., 2015. – 280 с. – (Перспект).
3. *Темченко О. А.* Забезпечення інноваційного розвитку гірничорудних підприємств на основі ресурсної концепції [Електронний ресурс] / О. А. Темченко, Г. В. Темченко // Lviv Polytechnic National University Institutional Repository. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/32220/1/337-587-590.pdf>
4. *Черешнюк О. М.* Оцінка ефективності інноваційної діяльності промислових підприємств / О. М. Черешнюк. // Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка». – 2014. – С. 218–224.